

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé změny v právní úpravě akciových společností

Na samém sklonku minulého roku byla schválena zákonem č. [420/2009](#) Sb., kterým se mění obchodní zákoník a další související zákony, s účinností od 1. prosince minulého roku, novela obchodního zákoníku, která přináší řadu zajímavých změn jak z pohledu chodu akciové společnosti, tak i práv jejích akcionářů.

▣ ▣ ▣ HOLEC, ZUSKA
& PARTNEŘI

ADVOKÁTI | ATTORNEYS | RECHTSANWÄLTE

1. Úvodem

Na prvním místě nutno poznamenat, že tyto změny, resp. novinky, lze rozhodně vnímat jako pozitivní a pokrokové. Lze předeslat, že se bezesporu jedná o významnou novelu akciového práva, která by neměla zůstat bez povšimnutí jak členům orgánů akciových společností, tak samotným akcionářům, neboť přináší značnou míru flexibility do vztahů mezi společností a akcionářem. Iniciátorem této novely, která byla delší dobu připravována, byla povinnost přijmout v implementační lhůtě právní úpravu obsaženou ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi.

Jak je patrné již ze samotného názvu citované směrnice, je tato zaměřena pouze na sjednocení právní úpravy akciových společností s kótovanými akciemi (obchodovatelnými na regulovaném trhu) ve členských státech EU. Náš zákonodárce s ohledem na, v důvodové zprávě deklarovaný zájem zamezit nedůvodnému „rozbíhání“ obecného akciového práva, vztáhl tuto právní úpravu (tedy nad rámec směrnice) rovněž na ostatní akciové společnosti. Tímto počinem rozšířil dopad právní úpravy z úzké skupiny akcionářů držících kótované akcie, na všechny akcionáře tuzemských akciových a evropských společností. Byť by se tato právní úprava měla projevit napříč Evropskou unií, její dopad na všechny „evropské“ akcionáře nelze bez dalšího předjímat, neboť by tento musel dotčený národní zákonodárce úmyslně přivodit implementaci nad rámec citované směrnice. Lze predikovat, že nová právní úprava vyvolá v blízké době vlnu valných hromad, které budou promítnutí některých, zejména distančních postupů, do stanov požadovat. Je však nutno na tomto místě varovat před jistou ukvapeností, neboť pouze předem promyšlené a právně vyvážené postupy mohou vést ke kýženému výsledku (např. k přijetí funkční úpravy distančního či korespondenčního hlasování ve stanovách apod.). Níže je tedy obsaženo stručné pojednání o některých těchto změnách.

2. Některé změny v souvislosti s organizací valné hromady

Novela přináší změny co do aplikace tzv. rozhodného dne, se kterým je spojena možnost určité osoby uplatňovat práva spojená s akciemi. Nově se zavádí rozhodný den rovněž pro akciové společnosti, které mají vydány akcie v listinné podobě. Navíc mohou stanovy upravovat rovněž jiný den vzniku práva na dividendu, než je den konání valné hromady, která o jejím vyplacení rozhodla, a to den,

který je rozhodný pro účast na valné hromadě. Nabízí se ovšem otázka, jestli bude taková úprava ve stanovách spravedlivá k budoucím účastníkům valné hromady, neboť neumožní získání dividendy těmi akcionáři, kteří o ní rozhodnou. Valná hromada nebo stanovy u všech akciových společností (vyjma kótovaných, kde je tento fixně stanoven) dále budou moci stanovit rozhodný den pro účast na valné hromadě, a to až na 30 den před jejím konáním. V návaznosti na to pak bude muset pozvánka na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání nově obsahovat též vysvětlení významu rozhodného dne pro hlasování na valné hromadě.

Ve vztahu k uveřejnění oznámení o konání valné hromady akciové společnosti, která emitovala akcie na majitele, byla zrušena povinnost zveřejňovat toto oznámení vedle Obchodního věstníku též v nejméně jednom celostátně distribuovaném deníku. Nově tedy postačí, když vedle Obchodního věstníku bude oznámení zveřejněno jiným vhodným způsobem uvedeným ve stanovách. Jak je tedy patrné, zákonodárce se pokusil tímto způsobem ulevit na formalitách a potažmo též nákladech společností s akciemi na majitele a posílil tím nepřímo i autonomní význam stanov co do volnosti stanovení způsobu svolávání valné hromady. Obligatoriční zveřejnění v Obchodním věstníku vydávaném v papírově podobě však i nadále trvá. Účelem zachování této povinnosti je snaha soustřeďovat informace o dění ve společnostech na jediném centrálně dostupném místě. Logice této snahy lze rozhodně přisvědčit, neboť každý, stejně tak jako u veřejných registrů, si např. může zadáním rozhodného identifikátoru najít v elektronické databázi Obchodního věstníku nebo pročtením jeho tištěné podoby nejnovější dění ve sledované společnosti.

Další změnou je zjednodušení komunikace mezi představenstvem a akcionáři před konáním valné hromady. Nově může představenstvo podat vysvětlení předem, a to i více akcionářům najednou, resp. na více obdobných otázek, formou souhrnné odpovědi. Vysvětlení k bodům programu může být navíc zveřejněno též elektronicky na internetových stránkách společnosti, a to nejpozději den před konáním valné hromady. Tím se de facto stávají internetové stránky právně aprobovaným místem komunikace mezi společností a jejími akcionáři. To vše ovšem za předpokladu, že zveřejněné vysvětlení bude materiálně ve stejném znění k dispozici akcionářům též v místě konání avizované valné hromady. Vedle toho mají akcionáři nově právo uplatňovat návrhy k bodům, které teprve budou oficiálně zařazeny na pořad jednání valné hromady, tj. ještě před uveřejněním pozvánky, resp. oznámení o jejím konání. V případě, kdy dojde návrh ve stanovené lhůtě představenstvu, je toto navíc povinno jej uveřejnit spolu s pozvánkou. S návrhem akcionáře doručeným po této lhůtě se však bude nakládat jeho s protinávrhem podle stávající právní úpravy. Tyto změny by měly bezesporu přinést snížení technické a časové náročnosti organizace valných hromad, zejména u akciových společností s větší akcionářskou základnou.

Mezi podstatné změny lze bezpochyby zahrnout novou právní úpravu týkající se účasti a hlasování na valné hromadě, kterou bezesporu časem pocítí akcionáři větších společností a společností se zahraniční majetkovou účastí. Novela totiž dává nově stanovám možnost upravit, jak bude valná hromada probíhat bez nutnosti osobní účasti akcionářů (nebo jejich zástupců) za pomoci elektronických prostředků (prostředků komunikace na dálku). Zákon přitom příkladem zmiňuje prostředky umožňující přímý dálkový přenos valné hromady obrazem a zvukem (zároveň) nebo přímou dvousměrnou komunikaci mezi valnou hromadou a akcionářem. Novela přitom nezakotvuje pro tento „distanční“ výkon akcionářských práv žádné další (technické) požadavky. Jediným kritériem je, aby bylo možné zjistit identitu akcionáře (hlasujícího) a akcie, s nimiž je hlasováno. Pokud jsou tyto podmínky splněny, považuje se takovýto akcionář za přítomného na valné hromadě a přihlíží se k jím odevzdaným hlasům. S tím je však spojeno riziko, a to v případě, kdy taková komunikace (elektronická media) selže, nebo nebude-li splňovat uvedené podmínky. V takovém případě se k účasti tohoto akcionáře a jeho hlasům přihlížet nebude. Navíc je nutno přihlídnout též k nutnosti zabezpečení takové komunikace a uchování záznamů těchto přenosů pro zpětné ověřování usnášeníschopnosti a kontrolu, které budou klást zvýšené technické požadavky (ukládání a ochrana

dat) na společnost. Je tedy nejen na společnosti, ale i na akcionářích, aby pro případ, kdy budou chtít distanční účast realizovat, měli pro tuto dostatečné technické vybavení. V opačném případě by totiž mohly být ohroženy nejen záměry konkrétního akcionáře sledované výkonem jeho hlasovacího práva, ale v konečném důsledku dokonce i samotné konání celé takové valné hromady pro nedodržení kvora. Ke všem těmto aspektům bude nutné v případě zavedení této komunikace přihlížet, včetně zřízení fondů ke krytí nákladů s tím spojených.

Vedle toho mohou stanovy upravovat ještě i jinou formu hlasování na valné hromadě, a to odevzdáním hlasů před konáním valné hromady nebo v jejím průběhu (aniž by se musel akcionář nebo jeho zástupce valné hromady osobně účastnit). Zákon rovněž připouští i tzv. korespondenční hlasování, tj. postup, kdy akcionář nebo jeho zástupce odevzdá své hlasy písemně před zahájením valné hromady. Podmínky pro platnost takového hlasování i rizika s tím spojená jsou stejné jako při použití komunikace na dálku.

Posledně uvedené způsoby výkonu hlasovacího práva se zřejmě v praxi osvědčí zejména tam, kde se akcionář sice bude (objektivně řečeno) moci dotčené valné hromady zúčastnit, ale jeho účasti zamezí nějaká jiná akce či osobní zájmy; to vše nově ovšem bez nutnosti zmaření připravované valné hromady.

Zbývá doplnit, že v listině „přítomných“ na valné hromadě bude při všech uvedených postupech nutné doplnit, jakým způsobem byla určena totožnost „vzdáleného“, resp. fyzicky nepřítomného, akcionáře (např. elektronickým či ověřeným podpisem při korespondenčním hlasování), identita jeho akcií, a osoba takového akcionáře se tam zvláště vyznačí.

Je třeba konstatovat, že bezesporu modernímu způsobu výkonu hlasovacího práva mimo místo konání valné hromady, který dříve jen výjimečně připouštěla právní úprava přeměň obsažená ve zvláštním zákoně, je nutné dát do budoucna zelenou. V současném světě moderních technologií, kdy se stal čas velmi vzácnou komoditou a většina záležitostí je řešena distančně pomocí elektronické komunikace (bez jakékoliv fyzické interakce), tento nový způsob výkonu hlasovacího práva většina akcionářů a členů představenstev přivítá. Stejně tak je nutné přivítat oproštění společností s akciemi na majitele od zveřejňování oznámení o chystané valné hromadě v celostátních denících, pokud tento alternativní způsob nově upraví stanovy (např. na internetových stránkách).

3. Změny v pravidlech zastupování akcionáře na valné hromadě

Určitý posun přináší novela i ve vztahu k možnostem volby akcionáře co do osob svých zástupců na valné hromadě. Nově totiž již není zapovězeno udělení plné moci členům orgánů akciové společnosti (a navíc též společnosti s ručením omezeným) k účasti na valné hromadě, a to konkrétně členům představenstva či dozorčí rady. Okruh potencionálních zmocněnců akcionáře je nyní tedy v zásadě neomezen. Jedna osoba může rovněž zastupovat více akcionářů. Přes toto uvolnění však zákon v případě akciové společnosti nově klade specifické požadavky na formu a obsah takové plné moci a váže též všechny zmocněnce a specificky zmocněné členy orgánů společnosti vůči takovému akcionáři určitými povinnostmi. Z plné moci k zastupování, která musí být písemná (stejně jako její výpověď či odvolání), by mělo mimo jiné být patrné, zda je zástupce oprávněn akcionáře zastupovat na jedné či více valných hromadách, včetně uvedení období, kdy by se tyto valné hromady měly konat. Generální plná moc bez takové omezení tedy není přípustná. V případě, kdy by však byl zástupce akcionáře zapsán v evidenci zaknihovaných cenných papírů (investičních nástrojů) jako správce nebo osoba oprávněná vykonávat práva spojená s akcií, pak této osobě postačí předložit výpis z této evidence, aniž by zástupce musel předkládat ještě navíc písemnou plnou moc.

Nad rámec obecných povinností je zástupce povinen oznámit v dostatečném předstihu před konáním

valné hromady zastoupenému akcionáři všechny okolnosti, které by mohly mít pro akcionáře význam při posuzování, zda hrozí střet zájmů jeho zástupce se zájmy samotného akcionáře. Zmocnění členové orgánů společnosti navíc musí tyto informace zveřejnit spolu s pozvánkou na valnou hromadu nebo oznámení o jejím konání. V případě, že tak neučiní, nemohou členové orgánů zastoupení akcionáře převzít, resp. plnou moc přijmout. Vedle toho se samozřejmě rovněž uplatní pravidla pro zastupování stanovená občanským zákoníkem (pokyny k hlasování atd.). Přes zřejmou snahu zákonodárce na eliminaci rizik zastoupeného akcionáře, díky znalosti některých poměrů ve společnosti např. členem orgánu, auditorem, majoritním akcionářem či generálním ředitelem jako jeho zástupcem, lze nad skutečným významem této povinnosti v praxi vyslovit jisté pochyby. Jednak je nasnadě, že ne každý myslitelný „střet zájmů“ bude zřejmý v dostatečném předstihu, resp. v případě zmocněných členů orgánu dokonce před lhůtou pro svolání valné hromady, a navíc jasné a úplné vymezení „veškerých skutečností“, které by mohly střet zájmů vyvolat (i s ohledem na změny situace) nebude dost dobře v mnohých případech ani možné. Navíc v případě zastoupení členem orgánu společnosti nemusí mít strany ani zájem tyto možné mantinely zbytečně zveřejňovat. Nicméně konkrétní zkušenosti přinese až praxe. Lze předpokládat, že tyto poněkud specifické povinnosti zástupců akcionáře mohou tyto osoby od převzetí zastoupení odrazovat.

4. Závěrem

Spuštění většiny popsaných změn pro chod akciové společnosti je ve většině případů vázáno na svolání valné hromady a přijetí potřebných změn stanov. V praxi lze očekávat zejména tam, kde akcionáři jsou osoby s bydlištěm či sídlem mimo naše území (akcionáři-nerezidenti) či osoby přivklé na mnohem flexibilnější úpravě akciového práva, že zpracování příslušných změn stanov a jejich předložení ke schválení akcionářům budou na orgánech tuzemských akciových společností požadovány. V konečném důsledku pak zakomponování těchto novot do stanov může přinést i zvýšený zájem, resp. aktivitu, akcionářů nebo jejich zástupců na valných hromadách tuzemských akciových společností.

V případě, kdy bude zvoleno svolávání valných hromad rovněž formou informace na internetových stránkách nebo v případě komunikace mezi akcionářem a představenstvem před konáním valné hromady, získají tyto vedle marketingového též význam právní, tj. coby závazného zdroje informací o dění ve společnosti.

Přeci jen je ale třeba varovat před ukvapenými změnami stanov dávajícím všanc průběh valných hromad prostředkům dálkové komunikace, neboť nové právní úpravě nejsou doposud přizpůsobeny některé, pro účinnost jejich rozhodnutí, zásadní právní instituty, jako je např. postup při osvědčování valné hromady notářem, tam kde zákon vyžaduje formu notářského zápisu, apod. Mimo to bude nutné vždy přihlížet k technickým možnostem zajištění a zabezpečí zvoleného způsobu komunikace, a to jak na straně společnosti, tak i akcionáře a rovněž k nákladům s tím spojených.

Mgr. Filip Záděra

Mgr. Martin Vomáčka

[HOLEC, ZUSKA & Partneři](#)

Palác Anděl

Radlická 1c/3185
150 00 Praha 5

Tel.: +420 296 325 235

Fax: +420 296 325 240

e-mail: recepce@holec-advokati.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)